Glas zaveznikov

Leto I - Št. 58

Informacijski dnevnik A. I. S.

Cena 2 liri

TRST, ponedeljek 27. avgusta 1945

UREDNIŠTVO IN UPRAVA: Via S. Pellico 8. - Telefon št. 93354

OGLASI: Cena za milimeter višine (širina ena kolona): trgovski L. 7, mrtvaški L. 18 (osmrtnice L. 36), objave L. 9, finančni in pravni oglasi L. 12. V vsebini lista (tekstni oglasi) L. 12. Davek ni vštet. Plačljivo vnaprej. Oglase sprejema Unione Pubblicità Italiana S. A., Trst, via Silvio Pellico št. 4, tel. 94044. Cena posamezne številke L. 2 (zaostale L. 4). Rokopisov ne vračamo.

Demokracija in britanska zunanja politika

Na mestu smo že opozorili pred nekaj dnevi na stalnost osnovnih smernic britanske zunanje politike in pokazali, da je ta stalnost nujna posledica demokratičnih načel, na katerih je zgrajena britanska zunanja politika.

Rekli smo, da se angleški vojak ni bojeval v tej vojni, prav tako kot ni šel pri zadnjih splošnih volitvah na volišče, da bi izvolil novo britansko laburistično vlado, ki naj bi ostala slepa, ko nova oblika totalitarističnega režima zamenjuje staro. Preprostemu Angležu ali Američanu je njihova oblika demokracije zelo dragocena stvar, ker mu jamči in vzdržuje popolno svobodo tiska in kritike. Pri praktičnem izvajanju te politike je zunanji minister Bevin pojasnil Španiji, da jo ne bodo sprejeli v svojo sredo, če ne bo sprejela osnovnih načel demokracije. V istem smislu je Bevin jasno podčrtal, da bo britanska vlada zavzela enako stališče do nevarnih totalitarnih stremljenj, ki se uveljavljajo v Bolgariji, Romuniji in sosednjih državah.

Kar se tiče Bolgarije, je britanska vlada poslala tamkajšnji vladi poslanico, ki je zelo važna v zvezi z nasprotujočimi si poročili, ki jih prejemajo zavezniške oblasti o splošnem položaju v balkanskih deželah. Poslanica, katero je prejel lastnoročno bolgarski ministrski predsednik, pravi, da niti najnovejše popuščanje, katero je izvršila bolgarska vlada, ne omogočuje bolgarskemu narodu, da bi neovirano in svobodno izrazil svojo voljo. Poslanica pravi: «Zanesljiva poročila kažejo, da se izvršuje stalni pritisk, s katerim se želi zastrašiti pristaše opozicije in vplivati na volivce na način, ki je popolnoma nezdružljiv z demokratičnimi načeli. Britanska vlada zato ne bo mogla priznati kot demokratsko in kot zadostno legitimirano nobeno vlado, ki bo sestavljena na podlagi izidov teh volitev». Podobno poslanico je poslala tudi vlada Združenih držav.

Prav tako je tudi jasen namen laburistične vlade, da prepreči, da ne bi bilo svetovno mnenje prevarano s kričečo propagando, ki bi jo vodila kakšna država za dosego svojih neopravičenih interesov. V ta namen je Bevin poudaril, da poročila, ki jih je prejel od britanskih čet in iz drugih zanesljivih virov, ne potrjujejo očitkov o ravnanju z grškimi državljani slovanskega izvora v severni Grčiji. Naknadno je po govoru ministra Bevina poslanec Noel Baker popolnoma jasno obrazložil vladino stališče v tej zadevi. «Vlada», je rekel, «prav tako kot gospod Eden obžaluje radijsko gonjo, katero vodijo proti Grčiji njeni severni sosedi, posebno Bolgarija. Vsakdo je želel odkritosrčno svobodno in demokratično Bolgarijo toda Bolgari ne smejo pozabiti, da so njihovi prejšnji voditelji uživali slab sloves v severni Grčiji». Demokracijo, na kateri temelji britanska zunanja politika, kot so jo podali laburistični ministri, so v izvestnih krogih označili za formalno ali meščansko demokracijo. Temu je mogoče tako. Toda bila je prav ta formalna in meščanska demokracija, ki je dala Veliki Britaniji silo in odločnost, da je sama stala na bojišču dolge mesece leta 1940 in 1941, prav ta je bila, ki je navdihovala britanskega vojaka skozi vso vojno dobo, ki ga je navdihnila, da je oddal svoj glas v nedavnih volitvah za laburistično vlado, zakaj britanski narod ima vzrok, da je ponosen na to meščansko demokracijo.

Res je, da ni samosilniška demokracija. Minister Bevin je to jasno pokazal v svojem govoru, ko je izjavil, da bo potrebno zavzeti realistično stališče do političnih bolezni, ki danes divjajo po Evropi.

O tej realistični politiki bomo razpravljali v našem prihodnjem uvodniku.

Stettinius in Byrnes bosta odpotovala v London

Washington, 27. avgusta

Bivši državni tajnik Stettinius, ki ga je imenoval predsednik Truman za poslanika Združenih držav pri organizaciji Združenih narodov, je v nedeljo odpotoval z ladjo «Queen Mary» v London, da se udeleži seje pripravljalne komisije Združenih narodov.

V najkrajšem času bo odpotoval tudi minister Byrnes, ki se bo udeležil seje sveta zunanjih ministrov, ki se bo vršila 1. septembra v Londonu.

ZAKESNITEV IZKRCANJA ZARADI TAJFUNA

Zavezniška mornarica v japonskih vodah

Doslej največjo pomorsko silo tvori 383 ladij, ki jih spremlja 1300 letal - Izkrcanje v torek in četrtek - Predaja bo podpisana 2. septembra

Guam, 26. avgusta

Edinice zmagovite zavezniške mornarice, ki štejejo 383 ladij, so v nedeljo zjutraj priplule v japonske teritorialne vode. V zraku je krožilo 1.300 letal, ki so iskala morebitna japonska letala in bila pripravljena za vsak slučaj. Admiral sir Bruce Fraser, vrhovni britanski poveljnik, je bil na krovu admiralske ladje «Duke of York». Te sile predstavljajo po tonaži in bojni moči največjo pomorsko skupino, kar jih je svet kdaj videl. Edinice nadaljujejo pot proti Tokiu pod poveljstvom admirala Williama Halseya, ki je na krovu oklepne ladje «Missouri», kjer bodo podpisane tudi listine o predaji.

General MacArthur poroča iz Manile, da se bo izkrcanje ameriških sil na japonsko ozemlje zaradi tajfunov v vzhodnem Pacifiku zakesnilo za 48 ur. To bo razlog zakesnitvi vseh posegov. Sile, ki bi morale biti prepeljane z letali, se bodo izkrcale v torek, glavnina, ki bi se morala izkrcati v torek, pa se bo izkrcala šele v četrtek. MacArthur je dodal, da pa tudi to ni gotovo, ker tajfuni lahko znova narastejo. Poročilo pravi, da nastaja vrsta novih tajfunov na področju med Okinavo in Japonsko.

Bojne edinice ameriškega vojnega brodovja na Daljnem Vzhodu, ki smo jih omenili zgoraj, so vplule v zaliv Sagami, ki leži od vhodu v tokijski zaliv. Naloga brodovja je, da ukrene vse potrebne predpriprave za izkrcanje zavezniških sil. Del brodovja se je razporedil v vodah okoli Japonske. Brodovje šteje: 12 vojnih ladij, 17 letalonosilk, 6 pomožnih letanošilk, 20 križark in več kot 100 lovcev-torpedovk. General Mac Arthur je po radiu obvestil japonski glavni stan, da so imenovane edinice vplule v zaliv Sagami ter ga naprosil, naj ukrene vse potrebno, da bi se mogle operacije izvršiti v popolni varnosti.

Eden izmed prvih objektov, ki ga bodo zavezniki zasedli v tokijskem zalivu, je pomorsko oporišče Hokošuka. V navodilih, ki jih je dal MacArthur japonskemu glavnemu stanu, je opozorilo japonskim pilotom, «naj ne letajo na način, ki bi povzročil videz, da hočejo ogražati zavezniško zasedbo». V navodilih so omenjena tudi prepovedana področja, v katerih je japonskim pilotom prepovedano letati.

Japonsko radijsko poročilo, ki so ga ujeli v New Yorku pravi, da namerava poslati Moskva z letali sovjetske čete v Hokkaido, najsevernejšo točko japonskega matičnega ozemlja. To poročilo je poslal MacArthurju japonski glavni stan. V poročilu je rečeno, da bi ta vest, če je resnična, povzročila «veliko neprijetnost».

Tretja bojna skupina na Pacifiku, 27. avgusta

V današnjih jutranjih urah je priplulo kot predstraža velikega zavezniškega brodovja v Sagamski zaliv okoli sto ladij pod vodstvom oklepnice «Missouri. Okoli tisoč letal z letalonosilk je spremljalo pomorsko edinico. Brodovje bo v teku 12 ur skozi ožino Uraga zaplulo v Tokijski zaliv.

Neka japonska torpedovka je priplula precej daleč od japonskega matičnega ozemlja nasproti zavezniškemu ladjevju in 21 odposlancev se je povzpelo na krov admiralske ladje, da sprejmejo navodila za prvo fazo zasedbe.

Brodovje admirala Halseya je prispelo zaradi tajfuna z enodnevno zamudo, vendar pa en dan prej, kot so imeli v zasedbenem načrtu.

Mornariški strelci se bodo izkrcali v četrtek na pomorskem oporišču Yokošuka.

Dopisniki radijske družbe, ki so včeraj preleteli z neko letečo trdnjavo mesto Nagasaki, na katero so vrgli atomsko bombo, so poročali, da je mesto popolnoma porušeno. Dopisnik «National Broadcasting Company» je dejal: «Vse pristanišče mesta Nagasaki je v ruševinah. Ravno pod seboj sem opazil ogromen bombni lijak. Težko si je predstavljati, kaj se je tu zgodilo.»

Izmenjava brzojavk med Stalinom in Attleejem

London, 27. avgusta

Poslanico, ki jo je poslal generalisim Stalin ministrskemu predsedniku Attleeju, preveva duh povojnega sodelovanja med Sovjetsko zvezo in Veliko Britanijo. Besedilo poslanice se glasi:

«Zahvaljujem se Vam za Vaše prijateljske pozdrave in čestitke, ki ste mi jih poslali ob priliki zmage nad Japonsko. Tem potom Vam tudi jaz čestitam k zmagi. Vojna proti Japonski in Nemčiji ter tovarištvo v skupnem boju proti napadalcem sta nas še bolj zbližala v našem sodelovanju, in našem zavezništvu, ki ga bomo potrebovali še dolgo vrsto let po vojni. Izražam Vam svojo hvaležnost za sodelovanje v tej strašni vojni, ki se bo, upam, zdaj v povojnem času še stopnjevalo v korist naših dveh narodov.»

Sestanek med Čangkajškom in vodjo kitajskih komunistov

Čunking, 27. avgusta

Severnoameriški veleposlanik na Kitajskem general Patrick J. Hurley je z letalom odpotoval v Yenan, odkoder bo pripeljal kitajskega komunističnega voditelja Mao Tse Tunga v Čungking na sestanek z generalisinom Čangajškom.

Pred odhodom je Hurley dejal, da odhaja v Yenane «v soglasju in s polno odobritvijo Čangkajška ter na povabilo Mao Tse Tunga.

Francoski radikali za staro ustavo

Pariz, 27. avgusta

Kot poroča pariški radio, je sklenila francoska radikalna stranka, da bo odgovorila negativno na obe vprašanji, ki jih vsebuje referendum o ustavnem vprašanju o katerem bodo glasovali 8. oktobra. To pomeni, da bo stranka glasovala za staro ustavo, ki predvideva dve zbornici.

Novi jugoslovanski zakoni

Politični emigranti izgube državljanstvo

London, 27. avgusta

Beograjska radijska postaja poroča, da je jugoslovanska začasna skupščina sprejela zakon, ki jemlje jugoslovansko državljanstvo jugoslovanskim političnim emigrantom ter častnikom in podčastnikom, ki se ne bodo hoteli vrniti iz tujine

Po odobritvi zakona o agrarni reformi je začasna skupščina vzela v pretres tudi osnutek novega zakona o državljanstvu. Po tem zakonu Jugoslovanka, ki se poroči s tujcem, ne zgubi državljanstva; če se tujka poroči z jugoslovanskim državljanom, s tem ne pridobi avtomatično jugoslovanskega državljanstva.

V soboto zjutraj je bila prva seja finančnega odbora začasne jugoslovanske narodne skupščine pod predsedstvom Branka Zlatariča. Razpravljali so o dveh zakonskih predlogih: zakona o razdelitvi državnih dohodkov in zakona o regulaciji plačil s tujimi državami.

Jugoslovanski informacijski minister Sava Kosanović, ki je na tiskovni konferenci razpravljal o zakonu, ki ga je v petek sprejela začasna skupščina in ki ukinja cenzuro tujega tiska, je dejal: «Jugoslaviji ni treba zapirati meja; želi, da vsakdo vidi in sliši polno resnico.»

Novi zakon prepoveduje izdajanje časopisov zasebnikom, ki so jim odvzeli državljanske in politične pravice, to je tistim, ki so v domovini ali v tujini sodelovali z Nemci. Istotako prepoveduje novi zakon sovražno izzivanje, ki bi lahko imelo za posledico narodna in verska nesoglasja ter izdajanje člankov, ki bi ščuvali k nasilni spremembi sedanjega jugoslovanskega režima ali žalili prijateljske narode.

TISKOVNA KONFERENCA

Krajevna uprava in druga vprašanja

Zavezniška vojaška uprava je osnova za uvedbo demokratičnega ustroja

V soboto je na tiskovni konferenci v Trstu polkovnik Alfred C. Bowman, višji častnik za civilne zadeve v zavezniški vojaški upravi za Julijsko krajino, podal med drugim daljše poročilo o zadnjem odloku zavezniške vojaške uprave važno izjavo, da more krajevno upravo na ozemlju Julijski krajine postaviti ali odstaviti samo zavezniška vojaška uprava. Polkovnik je tudi dejal, da bo dokončna oblika krajevnega upravnega ustroja Julijske krajine odvisna od sklepa, ki bo sprejet na mirovni konferenci o usodi tega področja.

Nato je izjavil: «Če bo prebivalstvo tega ozemlja sodelovalo z zavezniško vojaško upravo, potem menim, da bo lahko spoznalo, da bo naša uprava v teoriji in praksi pokazala kaj je demokracija bolj kakor kateri koli drugi sistemi, ustroji ki so bili doslej tukaj v veljavi.»

Polkovnik H. P. P. Robertson, namestnik višjega častnika za civilne zadeve, je k izjavi dodal:

«Želim obširno govoriti o tem vprašanju, ker mislim, da je važno, da so vsi popolnoma na tekočem, o tem kar delamo.

Imenovanja predsednikov krajevne uprave

Za imenovanje predsednikov in podpredsednikov morajo trije okrožni komisarji predložiti kandidate višjemu častniku za civilne zadeve.

V vsakem okrožju se komisarji okrožja zdaj posvetujejo s predstavniki različnih političnih strank in drugimi uglednimi prebivalci v teh okrožjih.

Okrožni komisar v Trstu se bo na primer posvetoval z zastopniki pokrajinskega osvobodilnega odbora, komunistične stranke, akcijske stranke, liberalne stranke, demokrščanske stranke, socialistične stranke in drugih organizacij ter meščanskih osebnosti.

Oni naj predlagajo imena predsednikov in podpredsednikov, ter kandidatov za okrožni svet, ki bodo zastopali vse razrede in koristi vseh. Iz tako zbranega seznama in iz imen, ki jih bo dobil iz drugih virov, bo, ako bo to imel za potrebno, okrožni komisar izbral svet, dočim bo višji častnik za civilne zadeve s svoje strani izbral predsednika in podpredsednika.

V Trstu, Gorici in Pulju

Izbrani člani bodo pooblastili enega člana, da bo predsedoval svetu in bodo na ta način ustanovili svet v soglasju z glavno odredbo št. 11, odd. 4., paragraf 1.

Isti način bomo uporabili pri imenovanju predsednika občinskega sveta v Trstu, z edino razliko, da bo namesto pokrajinskega osvobodilnega odbora vprašan za svet mestni osvobodilni odbor dočim ostanejo določila za stranke nespremenjena.

V manjših občinah tržaškega okrožja bodo razni častniki za civilne zadeve po razgovorih z vidnejšimi občani, predložili imena občinskih predsednikov in članov občinskih svetov v odobritev okrožnemu komisarju, ki bo lahko s svoje strani, če bo imel za potrebno, vprašal za mnenje okrožnega predsednika in okrožni svet.

V goriškem okrožju — je nadaljeval polkovnik Robertson — bo z ozirom na različne krajevne okoliščine okrožni komisar izbiral odbore in njihove člane na naslednji način: namestnik okrožnega predsednika mu bo predložil sezname za imenovanje odborov in za druga večja mesta. Za mnenje so bili vprašani tudi drugi vidnejši meščani tega okrožja, ki bodo tudi predložili podobne sezname. Ti državljani so bili izbrani tako, da bodo zastopali po možnosti čim večje število različnih mnenj na tem področju. Ko bo imel okrožni komisar vse sezname, bo na njihovi osnovi določil sestavo svetov in imenovanj, ki bo skrbel, da bo izbral po možnosti osebe, ki jih je priporočala večina ljudi, ki so bili vprašani za mnenje.

Vprašanje Pulja je lažje in različno, ker je od Zavezniške vojaške uprave odvisna samo občina Pulj. Okrožni komisar uporablja isti način za izbiro predsednika sveta in občinskega sveta: sprašuje in posluša mnenje zastopnikov različnih političnih skupin v Pulju kakor pokrajinski osvobodilni odbor, ljudsko osvobodilno fronto in odbor puljskih meščanov.

Pri sestavljanju okrožnih in občinskih svetov se bo treba v glavnem ozirati na to, da bo sestava teh svetov kolikor mogoče odgovarjala krajevnemu pomenu narodnostnih, političnih in gospodarskih skupin v okrožju ali občini. Več kot verjetno je, da bodo v mnogih občinah predsedniki in sveti popolnoma slovenski ali popolnoma italijanski.

V goriškem okrožju je verjetno, da bo v večini občin slovenska večina.

Seveda se ne sme pozabiti, je zaključil polkovnik Robertson, da okrožni komisar kot zastopnik ZVU predstavlja v okrožju vrhovno oblast in da je kot tak pristojen za odobritev ali določitev vseh imenovanj uradnikov ali drugih članov sveta in bo mogel, ako bo potrebno, imenovati kakega uradnika, ne da bi prej koga vprašal za svet; seveda pa je naravno, da bo skušal ustreči željam svojih posvetovalnih svetov in bo uporabljal svoje prerogative samo v primeru sporov ali ako ne bi bil predložen kak kandidat.

Izjava polkovnika Bowmana

Odgovoru polkovnika Robertsona je sledila izjava polkovnika Bowmana:

«Naravno je, da način krajevne uprave zavezniške vojaške uprave ne odgovarja popolnoma načelu ljudske oblasti. Pred nedavnim je tisk večkrat trdil, da ustanove Zavezniške vojaške uprave v Julijski krajini niso demokratične.»

«Upam — je dodal polkovnik — da se bo mogoče izogniti mnogim diskusijam o tem vprašanju, če pričnem s priznanjem, da ustanove Zavezniške vojaške uprave niso vedno demokratične. Vlada, ki jo moram s svojimi častniki organizirati na tem področju, je vojaška vlada in po zakonu niti v teoriji niti v praksi ne more biti demokratska vlada. V preteklosti pa je po drugi strani vojaška vlada služila večkrat kot izhodišče za izgradnjo popolnoma demokratske vlade. Tako moja sedanja navodila, kakor tudi sporazumi med zainteresiranimi narodi mi ne dopuščajo, da bi mogel uvesti strogo demokratsko obliko vlade. Naša navodila so, kolikor mogoče ohraniti status quo in storiti vse, kar je v naši najboljši moči, za gmotni in duhovni dobrobit ljudstva brez radikalnih sprememb na tem področju.»

Usoda Julijske krajine

«Dokončna oblika vlade Julijske krajine — je nadaljeval polkovnik Bowman — je odvisna od odločitev o suverenosti tega področja, ki bodo sprejete na mirovni konferenci. Trenotno ima vrhovno zavezniško poveljstvo suverenost nad ozemljem Julijske krajine, ki je odvisno od Zavezniške vojaške uprave.»

Zakaj ni volitev

V dolgi razpravi, ki je sledila izjavi polkovnika Bowmana, je neki zastopnik tiska vprašal, zakaj načrt krajevne uprave Zavezniške vojaške uprave ne predvideva volitev.

Polkovnik Bowman je odgovoril, da je o vprašanju volitev govoril s svojimi predpostavljenimi. S stališča mednarodnega prava je z ozirom na zakonitost težko izvesti volitve pod vojaško vlado. Ali morda ni dvomljivo, da bi mogla vojaška vlada izvesti volitve, istočasno pa obdržati odgovornost za razvoj dogodkov na področju, na katerem nora po določilih mednarodnega prava izvrševati nadzorstvo.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Prva eksplozija atomske bombe - spreminja tok zgodovine

Gornje slike so posneli pri začetnih poskusih atomske bombe v ameriški zvezni državi New Mexico dne 16. julija t. d. Vojaški fotografi so zabeležili to eksplozijo, ki je sprostila največjo silo, katero je kdaj koli človek ustvaril. Gornje slike so posneli z avtomatičnim filmskim aparatom iz razdalje 10 km. Na levi strani vidite začetek eksplozije — nič več kot majhen oblaček, ki je pozneje dosegel višno 13.000 metrov. Na sliki v sredini je mnogobarvni oblak postal večji in je dobil obliko velikega jajca. Črna točka v sredini je bolj žarela kot sonce, tako so poročali očevidci. Ogromen oblak se je dvigal v višave in dosegel plasti podstratosfere v približno petih minutah. Na desni sliki vidimo oblak v obliki velikega povezanjenega lonca. Naknadno sta v notranjosti oblaka nastali še dve veliki eksploziji, ki ste sledili glavni, ki je stresla vso pokrajino. Učinek atomske bombe ni toliko v njeni rušilni sili, ampak veliko škode povzročijo ultravioletni žarki, ki se tvorijo pri eksploziji. Ti žarki opalijo ljudi v območju treh do štirih kilometrov od mesta v takšni meri, da umrejo zaradi opeklin. Tako si je mogoče razlagati ogromno število 120.000 mrtvih pri napadu na Japonsko.

MIRU NASPROTI

Sovjetsko-kitajska pogodba

Izjava dr. Sunga - Sovjetske zveza se ne bo vmešavala v kitajske notranje zadeve

Washington, 27. avgusta

«United Press» poroča, da je bil dosežen v sovjetsko-kitajskih pogajanjih naslednji sporazum:

Sovjetske sile jamčijo, da se bodo začele umikati iz Mandžurije tri tedne po japonski predaji. Umikanje bo končano v treh mesecih.

Vzhodna kitajska in mandžurska železnica bosta združeni pod nazivom kitajska čangunska železnica. Železnica bo skupna last Kitajske in Sovjetske zveze. Upravljali jo bosta skupno s pomočjo zasebnih prevoznih družb. Po treh letih bo prišla železnica v last kitajske države brez kakršne koli odškodnine.

Dairen bo prosta luka s kitajskim županom in s sovjetskim upravnikom sovjetskega dela luke. Port Arthur bosta uporabljali obe državi kot pomorsko oporišče; Sovjetska zveza bo odgovorna za njegovo obrambo, Kitajska pa za civilno upravo.

Kar se tiče Sinkianga je Sovjetska zveza zatrdila, da nima namena vmešavati se v notranje kitajske zadeve.

Kitajska bo priznala neodvisnost zunanje Mongolije, če bo plebiscit pokazal, da ljudstvo to želi.

Radio Čungking poroča, da je kitajski ministrski predsednik dr. X. T. V. Sung označil novo sovjetsko-kitajsko pogodbo o zavezništvu in medsebojni pomoči kot poroštvo za trajni mir na Daljnem Vzhodu.

Dr. Sung je naglasil, da predstavlja dodatek k pogodbi, po katerem bo usmerjala Sovjetska zveza kakršno koli gmotno ali moralno pomoč izključno osrednji čungkinški vladi in pa obveza, da se ne bo vmešavala v notranje kitajske zadeve, največji prispevek k edinosti Kitajske.

Razgovori med Trumanom in De Gaullom končani

Washington, 27. avgusta

Predsednik Truman in general De Gaulle sta izjavila v poročilu, ki sta ga dala po končanih razgovorih, da obstaja med cilji Francije in Združenih držav v povojni dobi «bistveno soglasje». Oba državnika sta izjavila, da sta pripravljena ustanoviti «še tesnejše sodelovanje med obema državama».

Ameriški zunanji minister Byrnes in francoski zunanji minister Bidault sta dolgo in odkritosrčno razpravljala o vprašanjih političnega in gospodarskega značanja, ki zadevajo skupne interese obeh držav.

De Gaulle je po končanem obisku v Washingtonu odpotoval v Hyde Park, kjer ga je sprejela gospa Roseveltova. General je posetil predsednikov grob in položil nanj lep venec.

General de Gaulle je prispel v New York.

Nemški znanstveniki v ameriški službi

Frankfurt ob Meni, 27 avgusta

Glavni stan ameriških sil v Evropi je izjavil, da bo vlada Združenih držav sprejela v službo nemške strokovnjake in tehnike, ki so sodelovali pri izdelavi tajnega ter drugega nemškega orožja.

Mao Tse Tung sprejel povabilo

Čungking, 27 avgusta

Dnevnik «Vesti Sveta» iz Čungkinga je objavil, da je vodja kitajskih komunistov Mao Tse Tung sprejel povabilo Čungkinga za razgovore s Čangkajškom.

Slednji je že trikrat povabil Mao Tse Tunga, naj pride osebno v Čungking na razgovore o vprašanjih, ki ogrožajo mir Kitajske. Mao Tse Tung je prosil Čangkajška, naj sprejeme kot njegovega zastopnika generala Ciou En Laia.

Dnevnik je objavil odgovor Mao Tse Tunga generalisimu, ki se glasi: «Z zadovoljstvom sem prejel vašo brzojavko in sem Vam zelo hvaležen. Pripravljen sem priti osebno v Čungking na razgovor z Vami o važnih vprašanjih miru in narodne obnove. Kakor hitro bodo prispela letala v Yenan, bo generaj Ciou En Lai odpotoval v Čungking. Jaz mu bom sledil pozneje»

Iz Jugoslavije

Beograd, 27 avgusta

Sekcija za pomoč otrokom švicarskega Rdeča križa v Bernu je odobrila kredit poi milijona švicarskih frankov za pomoč jugoslovanskim otrokom. Za ta denar bodo kupili razne življenjske potrebščine. En del tega materiala je bil poslan preko Marseille v Bari ter Jugoslavijo. V začetku tega meseca je ameriški Rdeči križ poslal iz Barija v Beograd 1000 zabojev kondenziranega mleka.

***

Na povabilo osrednjega pomorskega odbora so družbe pričele pre urejevati svojo delavnost. «Oceanija» je že postavila novo upravo, medtem ko bosta «Dubrovačka plovidba» in «Zetska plovidba» v kratkem začeli s preusmeritvijo. Družba «Jadranska plovidba» je bila razpuščena v času italijanske zasedbe in ker ima sedaj samo 4. od svojih 12. ladij, kolikor jih je imela pred vojno, bo izvedla preureditev svoje uprave s pomočjo ministrstva za trgovino in preskrbo.

***

Jugoslovanski parlament je izglasoval sprejem listine Združenih narodov in ustanovitev mednarodnega sodišča. Na zasedanju je bil navzoč beograjski diplomatski zbor z britanskim, sovjetskim in francoskim veleposlanikom.

***

UNRRA bo poslala Jugoslaviji potrebeh materijal, ki ga bo ta uporabila da dvignjenje 100.000 ton brodovja, ki so ga potopili na Jadranu in v Donavi.

***

Jugoslovanski zunanji minister Ivan Šubašić in sovjetski opolnomočenec v Beogradu Sadčikov sta izmenjale listine o prijateljski pogodbi, ki se nanaša na povojno sodelovanje med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo in ki so jo podpisali 11. aprila preteklega leta.

Jugovzhodna Evropa stopa na pot demokracije

Byrnes o preložitvi bolgarskih volitev

Washington, 27 avgusta

Bolgarska vlada je javila, da je preložila narodne volitve ki bi se bile morale prvotno vršiti 26. avgusta. Ameriški zunanji minister je izrazil svoje veselje nad tem korakom s sledečimi besedami:

«Ta sklep bolgarske vlade bo omogočil bolgarskemu narodu, da si kesneje svobodno izvoli vlado, v kateri bodo zastopane vse stranke in ki bo imela vse potrebne pogoje, da sklene mirovno pogodbo in vzpostavi redne diplomatske odnose z Združenimi državami. V posebno zadoščenje mi je še to, da so zastopniki sovjetske, angleške in ameriške vlade v Sofiji enodušno pozdravili sklep bolgarske vlade. To je jasen dokaz edinosti treh narodov, ki nameravajo sodelovati pri pomoči evropskim osvobojenim narodom, da si ustanove demokratske vlade po svoji izbiri.»

Govor romunskega zunanjega ministra

London, 27 avgusta

V radijskem govoru, ki ga je imel Georg Tataresco, zunanji minister in podpredsednik romunske začasne vlade doktorja Groze, ter vodja nacionalno-liberalne stranke, je izrazil željo, naj bi se Romunija naslonila na zapadna demokracijo

Tataresco je pohvalil kralja Mihaela, da je pred enim letom uresničil zlom hitlerjansko-nemške Romunije, spomnil se je krvnega davka, ki ga je morala dati romunska vojska in zaključil svoj govor z ugotovitvijo, da predstavlja sedanja koalicijska vlada z levičarsko težnjo «v celoti vse razrede in vse politične in demokratske sile dežele».

Poljska in Bolgarija bosta obnovili diplomatske odnošaje

Moskva, 27 avgusta

Moskovska radijska postaja je javila, da sta se odločili poljska vlada narodne edinosti ter bolgarska vlada, da v čim krajšem času obnovita medsebojne diplomatske odnose.

Ameriški dopisniki na Poljsko in v Bolgarijo

Washington, 27. avgusta

Poljska in Bolgarija sta izjavili, da dovolita takojšen prihod določenega števila dopisnikov ameriških časopisov v obe državi. To poroča «Associated Press». Poljska je dovolila prihod zastopnika «Associated Press», «International News Services» in «United Press». Zunanji minister poroča tudi o uspešnih enomesečnih dogovorih, v katerih so Združene države dosegle, da bodo imeli ameriški novinarji do v stop tudi v druge predele, ki so pod sovjetskim nadzorstvom.

Lord Wavell prispel v Veliko Britanijo

London, 27. avgusta

Indijski podkralj Lord Wavell je prispel na posvetovanje v Veliko Britanijo.

Tiskovna konferenca

(Nadaljevanje s 1. strani)

«Vprašanje pa še ni dokončno rešeno — je dodal polkovnik — in jaz osebno nimam nič proti volitvam, če bi dobil tovrstna navodila od višje oblasti. Če bom dobil konkretne predloge za organizacijo volitev, ki bodo izvedljive in nepristanske, jih bom izročil višjim oblastem. Tržaško ljudstvo ne sme pozabiti, da moramo jaz in moji častniki izpolnjevati navodila, ki nas ne pooblaščajo odločati o takih vprašanjih, kakor so volitve.»

Neki drugi časnikar je vprašal, če ne bi bilo bolj primerno v primeru Trsta, da bi bili odbori, ki so prej vršili krajevno upravo, vključeni v novo upravo skupno z novimi člani. Polkovnik Bowman je odgovoril, da se ti odbori zavezniški vojaški upravi niso zdeli popolnoma reprezentativni.

Ta zaključek ni kak prenagljen zaključek: je posledica točnih preiskav odgovornih častnikov med vso dobo angloameriške zasedbe v Julijski krajini.

Polkovnik je nadaljeval: «Menim, da je v teh odborih znatno število zelo sposobnih ljudi. Tudi sem mnenja, da je zelo znaten del teh ljudi popolnoma odkrit in da veruje, da popolnoma zastopa prebivalstvo. Vsekakor pa ZVU kot oblast, ki zastopa celotno prebivalstvo, ne misli, da bi ti odbori predstavljali vse prebivalstvo.

Na vsak način bomo z veseljem sprejeli njihovo pomoč in, če bodo hoteli sodelovati, bomo zelo veseli, ako se bomo mogli okoristiti z njihovo spretnostjo in izkušenostjo.»

Zatrjevalo se je, da so ti odbori ustanove, ki bi se morale pod mednarodnem pravu ohraniti. Mnenje ZVU pa je bilo, da z ozirom na zelo kratko dobo, v kateri so ti odbori delovali, na razmere, v katerih so bili ustanovljeni in na relativno majhno število ljudi, ki jih po mnenju ZVU zastopajo, ti odbori niso bili ustanove ali vladni ustroji, kakor jih pojmuje mednarodno pravo.

Polkovnik Bowman je tudi izrazil mnenje, da bi, ako tolmačimo določbe mednarodnega prava, nanašajoče se na ta del Julijske krajne, morali po zakonu trditi, da bi morale biti ustanove, ki bi morale delovati v trenotku prevzema nadzorstva s strani zavezniške vojaške uprave, italijanske, ki so bile v veljavi skozi 25. let.

«Toda brez ozira na to skušamo uresničiti obliko nadzorstva in vlade, ki bi se kolikor je mogoče ogibala mnogih značilnosti italijanske oblike vladanja.»

Zakaj slovenska večina?

Zastopnik nekega londonskega lista je nato vprašal, zakaj meni ZVU, da morajo biti v nekaterih krajih predsedniki in odbori popolnoma slovenski ali popolnoma italijanski. Zakaj se predvideva, da bodo v Gorici sami Slovenci? Polkovnik Bowman je odgovoril, da bo ostal način izbiranja in število zastopnikov posamezne skupine ali razredov izbranih za razne odbore v pristojnosti treh okrožnih komisarjev in da se mu ne zdi, da bi delali nepravično ali da bi bili slabo informirani in da bi bila torej njihova izbira malo reprezentativna. Okrožni komisarji so sposobni ljudje in on misli da je treba popolnoma zaupati v skrbnost njihove izbire. Izjava, da bo večina odborov v goriškem okrožju verjetno slovenska, je priprosto predvidevanje, ker se misli, da je večina prebivalstva v občinah goriškega okrožja slovenska.

Interpelant je pojasnil, da je mislil samo na mesto Gorico.

V nadaljni izjavi je polkovnik Bowman povedal, da se popolnoma zaveda, da je mnogo Italijanov, politično popolnoma levičarskih in Slovencev desno usmerjenih. Za to okrožje ni lahke in preproste formule za izbor raznih odborov na popolnoma enak način. Izbor tudi ne more biti izvršen na politični osnovi, ker nekateri ljudje ne pripadajo nikaki politični stranki, drugi pa zopet raznovrstnim strankam.

«Značilnost vsake vojaške vlade je — je pripomnil polkovnik Bowman — da je vlada ljudi. Upam da bo prebivalštvo tega področja zaupalo v izbor, ki ga bodo izvedli moji ljudje.»

Odgovornost Jugoslovanov

Nato je nekdo vprašal, če bodo mirovne konference celotno ozemlje Julijske krajine imeli za italijansko ozemlje.

Polkovnik Bowman je odgovoril, da jugoslovanska vlada — ena izmed — nadzira del Julijske krajne vzhodno od demarkacijske črte fiduciarno do odločitve mirovne konference o suverenosti tega ozemlja. Jugoslovanska vlada je v, pogledu tistega dela Julijske krajne, ki je nadzoruje, v enakem položaju kakor zavezniška vojaška uprava to-stran demarkacijske črte. Treba je predpostavljati, da jugoslovanska vlada ne bo izvedla radikalnih prememb ustavnih zakonov v pasu, ki ga je zasedla, dokler ne bo mirovna konferenca odločila o pripadnosti tega pasu Julijske krajine.

Premog za Trst

Stavili so sledeče vprašanje: «Ni morda zavezniška vojaška uprava mnenja, da bi bilo prikladno, da, z ozirom na bližajočo se zimo, izroči tržaški občini množino premoga iz Raše, ki je baje že plačan in je v bližini premogovnika.»

Major F. H. Davis je odgovoril: «To vprašanje je predmet razgovorov skupnega gospodarskega odbora. Verjetno bo v prihodnjem tednu sestanek zastopnikov italijanske družbe «Arsa» in istrskega premogovnega izvršilnega odbora. Na tem sestanku bodo rešili to in še druga vprašanja, ki so v zvezi z bodočim delovanjem premogovnika.»

Polkovnik Alfred C. Bowman je dejal, da bi ZVU bila zadovoljna, če bi mogla preskrbeti premog od koder koli. Vestnik ZVU podpolkovnik Price, ima nalogo, da preskrbi premog. Polkovnik Bowman je nadaljeval: «Zanimamo se in iščemo svezo za dobavo kakršne koli množine premoga, ki bi se mogel prepeljati sem. S tem nočem reči, da ni nikakega izgleda, da preskrbimo premog za to področje, ker imamo tako možnost».

Slovensko uradovanje

Ponovno so obravnavali tudi vprašanje jezika v Juliski krajini, o katerem so svoječasno že govorili na drugi konferenci. Neki novinar je izjavil, da se ZVU drži načela, da se na ozemlju, ki ga o na upravlja, rabi skupno slovenski in italjanski jezik. Ta novinar je vprašal: «V mnogih upravnih uradih se ne drže tega načela, ali se nameravajo te krajevne uprave v glavnem držati načela, ki ga je ZVU uradno priznala?»

Polkovnik Bowman je dejal, da so ta pojem dvojezičnosti vzeli preveč širokogrudno. ZVU je izjavila in ponovila, da bo storila vse, kar je v njeni moči, da ne bo nihče oškodovan, zaradi pomanjkanja znanja enega ali drugega jezika. Na sodišču so uvedli uporabo slovenskega in italjanskega jezika, kakor tudi tolmačev.

ZVU je že poskrbela za poučevanje slovenščine po šolah, kakor tudi hrvaščine v predelu Pulja. Toda zavezniška vojaška uprava ne more upeljati dvojezičnosti v vseh spisih in seznamih, ker bi se s tem podvojilo upravno delo. Zaradi upravnega poslovanja bodo morale nekatere stvari ostati v italijanščini. Polkovnik Bowman je nadaljeval: «Če bo kaka posebna stvar, pri kateri bi raba italjanščine bila v škodo katere si koli osebi, ki biva v predelu pod našim nadzorstvom, bomo skušali z vso pazljivostjo preprečiti škodo.

Mesta za brezposelne učitelje

Na vprašanje, če bodo učitelji, ki so nekoč poučevali v zdaj zaprtih šolah na Krasu, Goriškem in Istri, dobili nova službena mesta v Trstu, je poročnik J. P. Simoni, častnik za prosvetne zadeve pri ZVU odgovoril:

«Pripravili smo posebne načrte za namestitev vseh «nastavljenih» učiteljev. Tem učiteljem bomo dali mesta v področju Trsta, Goriške in Pulja. Imenovanja se bodo vršila prvič po potrebi ljudskih šol ... drugič šele po osebnih potrebah posameznih učiteljev. Storili bomo vse, da zaposlimo učitelje Julijske krajine v področju, ki je pod nadzorstvom ZVU».

Zastopnik nekega londonskega časnika je vprašal, kako to, da je toliko učiteljev brez službe. Morda je to v zvezi z dejstvom, da so pod italijansko upravo zaprli razne slovenske šole in če je to tako, kakšne posledice vsebuje to dejstvo z ozirom na mednarodno pravo?

Polkovnik Bowman je odgovoril, da to vprašanje ne spada niti v njegovo, niti v področje poročnika Simonija. Edini odgovor, ki so ga mogli dati je bil: «Tega pa ne vemo.»

Kulturna izmenjava

Na vprašanje, če ZVU lahko preskrbi gostovanje angleških gledaliških igralcev in glasbenikov ter poši-ljanje angleških in ameriških v Trst, je odgovoril major David Cousland, načelnik tiskovnega urada A. I. S.

Že pred tremi tedni je urad poslal v Anglijo prošnjo, da bi mu poslali sodobna angleška glasbena dela, ki jih bodo potem izvajali v Trstu. Glede knjig je treba poudariti, da je bila za časa vojne v Angliji in Ameriki uporaba papirja za tiskanje časnikov ter knjig zelo omejena, tako da primanjkuje knjig. A. I. S. ima v načrtu ustanovitev knjigarne za angleške in ameriške knjige.

Podpolkovnik T. L. Bullock je pripomnil, da so v Severni Italiji že pred osvoboditvijo mislili na ustanovitev književne založbe po ameriškem in angleškem vzorcu. Dejal je tudi, da «ne vidi razloga, zakaj ne bi Anglija in Združene države sodelovali pri dobavi slovenskih knjig.»

Polkovnik Bowman je že poudaril veliko važnost izmenjave knjig, ki veliko prispevajo k razumevanju kulture in umetnosti raznih držav in narodov, kar vse pomaga k dosegi stalnega miru ne svetu.

Ob zaključku tiskovne konference se je polkovnik Bowman zahvalil novinarjem za udeležbo.

SPORT

Kolesarska dirka Trst-Varna

Trst, 27. avgusta

Zaradi zakesnelega prihoda bolgarskih kolesarjev v Trst je bil prvotno določeni čas startanja preložen od 9. ure dopoldne na 15. uro popoldne.

Na startu se je javilo 40 dirkačev, ki jih je pred odhodom pozdravil zastopnik tržaških sportnih društev. Med dirkači je bilo dvanajst Slovencev, 12 Hrvatov in ravno toliko Srbov. Bolgarski dirkači so se tekmovalcem pridružili zeradi zamude šele na Opčinah.

Proga je dolga 1594 km in je razdeljena v 11 etap z začetkom v Trstu in nadaljevanjem v Ljubljano, Zagreb, Virovitico, Osjek, Beograd, Kragujevac, Niš, nato prestop na bolgarsko ozemlje s prvo postajo v Sofiji in nedaljevanjem v Plovdiv, Sliven in v Varno. Dirka bo zaključena 9. septembra.

Olimpijske igre bodo v letu 1948

London, 27. avgusta

Izvršni odbor za izvedbo olimpijskih iger, ki ga sestavljajo Šved Sigfrid Edotroen, Američan Avery Brundage in Anglež lord Albedare, je po delavnem sestanku izdal uradno poročilo, ki pravi, da so mesta Lozana, London, Los Angelos in Baltimore določena za sedež končno veljavno določenih olimpijskih iger v letu 1948.

Po premirju na Japonskem

Po premirju na Japonskem se prebivalci zasedenih otokov vračajo domov.

POSLEDICE PETLETNE VOJNE

Vprašanje prehrane v Evropi bo najtežje na zahodu

V tej vojni so bile Združene države edina dežela, kjer narod ni trpel lakote in je v vojnem času porabil celo več hrane kakor v miru.

Ameriški vojak dobi 4000 kalorij na dan (za zdravje je neobhodno potrebnih 2000) in 5 krat toliko mesa kot angleški civilist. Američan, ki je pred neobhodno potrebnih 1000) in lorij, jih porabi sedaj 3300 in to najboljše in raznolično sestavljene hrane.

Kanadci porabijo 3200 kalorij na dan, francoski meščan 1300, Angleži dobijo sedaj 2900 kalorij toda zelo enolične hrane. Nemci so dobivali nekaj manj kalorij, toda bila je bolj raznolična, Rusi dobivajo okoli 2000 kalorij.

Z osvoboditvijo in koncem vojne se stanje v Evropi ni zboljšalo, temveč poslabšalo, ker so Nemci vso po njih zasedeno ozemlje upravljali kot gospodarsko celoto in je zaradi slabih prometnih zvez sedaj ostala razkosana. V Washingtonu mislijo, da bomo lahko srečni, če bo Evropa leta 1945 pridelala 105 milijonov ton hrane. To bi bilo samo 10% manj kot leta 1944. Navadno je Evropa uvažala 10% hrane, tako da bi torej pridelala 80% običajne porabe.

To ne bi bilo najhuje, če bi leta 1945 Evropa bila celota in povezana med seboj, uničene prometne zvezo pa silno otežkočajo preskrbo.

V dobrih časih je vzodna Nemčija pridelala več hrane kot je je porabila. Zahodna Nemčija in druge države zahodne Evrope so pridelale manj kot so porabile (Francija 83%, Nizozemska 67%, Belgija 51%, Norveška 43%). Zaradi otežkočenega prevoza bo preskrba zahodnoevropskih držav zelo kritična. Vzhodnoevropske dežele, ki pridelajo največ hrane, so pod rusko zasedbo in politično interesno sfero. Milijoni sestradanih Rusov, ki so živeli ob nezadostni hrani že od leta 1941, bodo dobivali ves pridelek iz Podonavja in sosednih dežel.

Iz tega je razvidno, da bo preskrba najtežja v zahodni Evropi, toda tudi tam ne povsod enako. Velika razlika je med posameznimi predeli ter med mestom in deželo. V skoro vseh osvobojenih predelih se je razvila «črna borza», ki je najhujše zlo, ker se na njej lahko zalaga le imovitejši del prebivalstva, medtem ko manj imoviti ne more zadostiti svojim najnujnejšim potrebam.

Zaradi tega so v Londonu in Washingtonu zaskrbljeni in se trudijo preprečiti kaos, ki bi zaradi pomanjkanja lahko nastal.

Amerika pošilja sedaj Evropi 14 milijonov ton hrane na leto (doslej največ Angliji). Koliko bi Evropa še potrebovala? Odgovor ameriških strokovnjakov je bil, 50 milijonov ton. Toda tega ne smemo pričakovati, ker je praktično nemogoče zaradi težav prevoza z ladjami. Treznejše gledano bi 18 milijonov ton zadostovalo; koliko bodo pa stvarno lahko poslali, zavisi od raznih činiteljev.

Dokler je razdelitev hrane v Evropi tako težavna bodo iz Amerike pošiljali lokomotive in auto mobile. Fosfate in druga umetna gnojila bodo pošiljali iz severne Afrike. Le ta bodo pomagala pridelovati hrano, ki bi jo sicer morali pošiljati preko Atlantika. Umetna gnojila bodo gotovo veliko pripomogla, da se bo Evropa lahko sama preživela.

V Veliki Britaniji so omejili potrošnjo živil. Zlasti so omejili potrošnjo sladkorja, kar bo veljalo do konca tega meseca. Omejitve so odobrile tudi Združene države in Kanada. Eden izmed vzrokov omejitev je v tem, da so v prejšnjih tednih poslali v Francijo 50.000 ton precisecenega sladkorja in 10.000 ton margarine.

Češkoslovaška vlada bo dobila od ustanove UNRRA veče število strojev in traktorjev. Slednjih bo 3.500.

KAKO SO ODKRILI NEMŠKO TAJNO TOVARNO

Nemci so med vojno gradili tajno tevarno za kroglična ležišča pri mestu Steyr na Gornjem Avstrijskem. To so Angleži odkrili ob koncu leta 1943, ko so sestrelili nad Anglijo neko Junkersovo letalo, ki je imelo v krogličnih ležiščih vdelano ime «Steyr», česar do tedaj še niso opazili. Takoj so poslali letala, da so preiskovala okolico mesta Steyr in fotografirala vse objekte na tleh. Istočasno so tudi podtalni borci dobili nalog, da preiskujejo okolico Steyra in po možnosti zvedo, kje naj bi bila nova tovarna.

Angleška Mosquito letala so večkrat preletela Steyr in fotografirala tla s chloryl-filterjem, stereoskopskimi in barvnimi aparati ter še z nekaterimi drugimi pripravami, ki so še vedno vojna tajnost. Slike so se dobro posrečile, vendar niso mogli iz njih razvideti, kje naj bi bila tovarna.

Tedaj so se spomnili, da služi nekje na Skotskem kot prostovoljec v poljski vojski neki Poljak, ki so ga ujeli kot nemškega vojaka v Severni Afriki. Takoj so ga preoblekli v civilno obleko in odpeljali v London, kjer je bil urad za raziskovanje fotografij sovražnega ozemlja.

Poljski vojak je bil namreč pred mobilizacijo zaposlen kot vojni ujetnik v novih tovarnah v Steyru. Ko mu je častnik pokazal zračne fotografije, se najprej ni prav nič spoznal. Šele ko so mu natančno razložili, je nenadoma prebledel ter vzkliknil: «Da, prav po tej poti sem še pred 18 meseci vozil vzak dan tovorni avtomobil!»

Častniki mu sprva niso čisto verjeli, ko pa jim je natančno opisal, kje je spal, kje so bile jedilnice in drugi prostori, so dobili jasno sliko o novih tovarnah za kroglična ležišča.

Nemci so zgradili tovarno kar sredi taborišča za poljske vojne ujetnike. S tem so si prihranili transport delavstva iz taborišča v delavnice. Zaposlenih je bilo okoli 5.000 delavcev.

Takoj po odkritju te velevažne tovarne so lani v aprilu izvredli velik dnevni napad s težkimi bombniki ter tovarno popolnoma porušili.

RADIJSKI SPORED

Ponedeljek, 27. avgusta

15.58 otvoritev; 16 poročila (Videm); 16.15 Raymond Newell (Videm); 16.30 orkester Oasa (Videm); 17 glasbena igra (Videm); 17.30 del drugega dejanja Mozartovega «Don Juan» (Videm); 18.15 na klavirju Pat Dods (Videm; 18.30 glasba po željah (Videm); 19 poročila B. B. C.; 19.15 obvestila svojcem; 19.30 tržaški kvartet; 20 poročila v italijanščini; 20.15 poročila v slovenščini; 20.30 koncert pianista Pavla Stivica; 21 pestre glasbe; 22 predavanje v italijanščini; 22.10 italijanska moderna glasba; 22.45 deklamacije v ital.; 23 vesti v italijanščini; 23.10 vesti v slovenščini; 23.20 plesna glasba.

RADIOLOGA

s prakso išče takoj javna bolnica v Gorici. Za pojasnila se obrnite na upravo bolnice.

TRŽAŠKA KRONIKA

Uvoz in izvoz blaga po železnicah na ozemlju Julijske krajine

Železniška direkcija v Trstu je izdala naslednja navodila za uvoz in izvoz blaga v Julijski krajini, ki je pod nadzorstvom Zavezniške vojaške uprave:

Uvoz

Za uvoz blaga na ozemlje, ki je pod nadzorstvom Zavezniške vojaške uprave, ni potrebno nobeno odobrenje.

Izvoz

a) Za izvoz katerekoli količine vsega, spodaj navedenega blaga preko Postojne ali Reke, preko Herpelj-Kozine-Puljavali preko Sv. Lucije-Tolmina-Podbrda, preko Ajdovščine ali Červinjana in Vidma, je potrebno predhodno odobrenje Zavezniške vojaške uprave.

Med to blago spadajo: alkohol, živež vsake vrste, obveze, bencin in olja, sveče, premog, papir, cement, ponjave za vozila in guma, električni material, železo, tkanine in nove obleke, čevlji, steklena posoda, industrijski plin, žito, koruza, maščobe, les, strešna in zidna opeka, zdravila, železne in ostale kovine, kemični proizvodi, vrče, sol, milo, soda in laki.

b) To odobrenje si mora priskrbeti pošiljatelj s tem, da priloži voznemu listu dovoljenje «Separala» za živila, ali dovoljenje Trgovske zbornice za ostale, zgoraj naštete predmete.

Tranzit

Za predmete, navedene v točki a), ki tranzitirajo omenjano ozemlje, je treba priložiti voznemu listu dokazilo, da pošiljka prihaja iz drugega ozemlja:

Kako dobimo odobrenje Zavezniške vojaške uprave

Da se pospeši in hkrati tudi olajša odobritev za prevoz pošiljk, bo Compartimento FF. SS, Sezione Movimento (Circolazione veicoli), via Milano 10-II ob 16. uri vsak delavnik predložil vozne liste v odobritev Zavezniški vojaški upravi.

Postaje naj zberejo predložene vozne liste in jih v priporočenem pismu pošiljejo, z ločenimi seznami, v dveh izvodih Odseku za vozovno službo (Reparto Circolazione veicoli) za sporovoz, brzovoz in pospešeni brzovoz (kosovne pošiljke), vozne liste za pospešeni brzovoz pošiljk v vozovnik v nakladnih pa uradu za vozni red (Ufficio orari). Seznam mora imeti sledeče podatke: ime postaje, datum nameravane predaje za prevoz, ime pošiljatelja, ime namembne postaje in naziv blaga. Od Zavezniške vojaške uprave odobreni in neodobreni vozni listi se bodo vračali z enim izvodom seznamov.

Pošiljatelji (podjetja) s sedežem v Trstu predlagajo in dvigajo vozne liste samo pri navedenih dveh uradih.

Postaje morajo tudi pregledati predložene vozne liste in odbiti prejem tistih, ki niso opremljeni s predpisanimi dokumenti.

Odkloniti morajo tudi vozne liste za nedovoljene pošiljke, katerih prevoz ni mogoč zaradi veljavnih omejitev in prepovedi.

Odobrenja veljajo 20. dni od dneva izdaje.

Postaje ne smejo dovoliti prevoz pošiljk, za katere je že zapadla veljavnost odobrenj.

Postaje morajo vpisati številko odobrenja v skladiščno knjigo predaje na postavijah, v coni B pa razen tega v Obr. 224.

Za civilne pošiljke, ki se prevažajo v mejah ozemlja pod Zavezniško vojaško upravo, odobrenje ni potrebno.

Odobrenje tudi ni potrebno za vojaške pošiljke, za železniške službene pošiljke, ki se prevažajo z železniškimi tovornimi listi, za prazne privatne vozove in za blago, ki ni navedeno v točki 2 a).

Stranke morajo pri naročanju voz v nakladalni postaji predložiti vozne liste, odobrene od Zavezniške vojaške uprave.

Postaje ne smejo sprejeti naročil za pošiljke, za katere pošiljatelj ni dobil odobrenja ali je veljavnost odobrenja zapadla.

Postaje tudi ne smejo sprejemati in vpisati v naročilnico (v coni B v obr. 141) naročila voz za pošiljke za postaje, za katere je prejem blaga prepovedan, in morajo tudi sicer točno upoštevati vse veljavne prometne omejitve in prepovedi.

Predpisi za vožnjo z avtomobili

Trst, 26. avgusta

Oddelek za javno varnost Zavezniške vojaške uprava naznanja sledeče predpise o vožnji z avtomobili: «Od 24. ure z dne 27. avgusta dalje, bodo vsa civilna motorna vozila na kakršni koli cesti ali drugem javnem prostoru v delu Julijske krajine, zasedenem po Zavezniških silah, ki nimajo dovolnice predvidene v splošnem ukazu št. 2, ali ki je ne morejo predložiti, kaznovani s policijsko globo. Proti odgovornim osebam bo uvedeno sodno postopanje.

Nova pošiljka ustanove „UNRRA“

V soboto dopoldne je prispela v tržaško pristanišče ladja «Delrook», ki je pripeljala za Jugoslavijo 3700 ton vreč iz jute, kot pomoč ustanove «UNRA».

Poštni promet med Julijsko krajino in Zadrom

Rim, 27. avgusta

Ministrstvo za pošto in telefon objavlja, da se je otvoril poštni promet med Julijsko krajino in Zadrom. V imenovane pokrajine se lahko pošiljajo pisma do težene kilograma, nujne pošiljke, priporočene in vrednostne pošiljke.

Poziv preganjancem pod nemško okupacijo

Vse osebe, preganjane kakor koli pod nemško okupacijo, pozivamo, da se v svojo korist, javijo pri vojaškem državnem tožilcu v Justični palači soba št. 226, I. nadstr.

Trgovska zbornica sporoča, da se lahko livignejo tiskovine za prijavo mazilnega sredstva, najkasneje do 29. avgusta.

Višji šolski nadzornik v Trstu, Vittorio Rubini, je izdal po naročilu Zavezniške vojaške uprave navodila za premestitve učiteljstva v Julijski krajini, ki pa opravljajo svojo službo zdaj pod jugoslovansko upravo. Istovetna odredba je bila v našem listu že objavljena 24. avgusta, pod rubriko «Iz Gorice», kjer si jo prizadeti lahko preberejo.

Gledališče Verdi. Prihodnji koncert, ki ga bo vodil dirigent Karlo Zecchi, bo v četrtek 30. avgusta.

GORICA

Nadaljevanje razprave pred vojaškim sodiščem

Okrajno vojaško sodišče Zavezniške vojaške uprave, je v petek dopoldne nadaljevalo z razpravo proti osebam, ki so jih aretirali pri manifestacijah 17. avgusta. Prva razprava je bila prekinjena, da so si lahko obtoženci preskrbeli zagovornike.

Pri dopoldanski razpravi so zaslišavali priče, ki so navajale krivdo posameznih obtožencev. Popoldne so nadaljevali z zaslišavanjem obremenilnih prič, nato pa so zaslišali še priče, ki so jih navedle stranke.

Na koncu popoldanske razprave je predsednik sodišča vprašal zagovornike, če bodo predložili prošnje za začasno izpustitev posameznih obtožencev, nakar je bila razprava preložena na ponedeljek dopoldne.

Prijave za nakup goveje živine

Okrožno nadzorništvo za kmetijstvo iz Bocna sporoča, da bo v istem okrožju, v oktobru t. l., na razpolago več glav živine za rejo, in sicer sive švicarske pasme.

Nadzorništvo za kmetijstvo v Gorici želi oskrbeti področja, v katerih rede sivo švicarsko pasmo z izborno rejno živino. Zato vabi vse živinorejce, da prijavijo pri uradu imenovanega nadzorništva v Gorici, ulica Duca d'Aosta 55, število goveje živine, ki bi jo hoteli kupiti, ločeno na: bikce, krave, telice in junice. Prijave bodo zaključene z 10. septembrom ter niso obvezne, ampak samo določilne tako, da lahko sporočimo okrožju Bocen število glav, ki jih potrebujemo. Takoj, ko bo znana približna nakupna cena, bodo prijavljenci o njej obveščeni in bodo lahko odklonili ali potrdili prijave.

Slovenskim srednješolcem v Gorici. Slovenski dijaki iz Gorice (mesto), ki se nameravajo vpisati na slovenske srednje šole, ki se bodo otvorile meseca oktobra v Gorici, naj se zglasijo najkasneje do 1. septembra na Travniku štev. 20/I.

Trgovska zbornica javlja, da 8. septembra zaključi izdajanja prošenj za tekstilne proizvode in čevlje. Istočasno objavljamo, da nakaznice, ki jih je do zdaj izdala trgovska zbornica, izgube veljavo po 31. avgustu.

DIREKTOR
poročnik ALFRED L. GRIGIS
tiskovni častnik, Trst
Glavni urednik:
PRIMOŽ B. BRDNIK

Rešitev sobotne križanke št. 5

Vodoravno: 1. nihilizem; 2. areal; 3. cer, emu; 4. inert; 5. os, ona, pt; 6. nič, zob; 7. ar, Ema, ta; 8. stolp; 9. ILP (Independent Labour Party), Ant; 10. orjak; 11. Turkestan.

Navpično: 1. nacionalist; 2. sir; 3. Hari, spor; 4. Ir (iridi), no, et, RK (Rdeči križ); 5. Ledeno morje; 6. ia, Ra, al, as; 7. zlet, pakt; 8. pot; 9. Mountbatten.

Pogosan

uporabljajte po britju, da negujete kožo in ublažite dražljaje, ki vam jih je povzročila ostrina britve

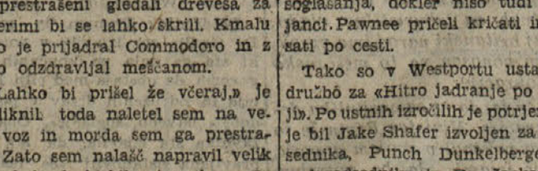

Soffientini

WILBUR D. SCHRAMM 2.

MORNAR PRERIJE

Nato je govoril o svojem vozilu, ki vozi s silo vetra s katere koli strani prerije, ne da bi bilo treba kupovati in hraniti živino in voziti po cestah vzdolž rek in se ogibati nepotrebnih ovinkov. Trdil je, da bi se na ta način promet lahko vršil nepretrgoma, ker veter v preriji, ki nikoli ne preneha.

Jake Shafer mu je nenadoma pritrdil z glavo v znak soglasanja in ves krog ljudi, ki ga je obdajal mu je pritrjeval. Celo Indijanci plemena Pawnee, ki so dobro poznali prerijski veter so mu po dveh minutah dali prav. Tedaj je tujec pogledal Jakea naravnost v oči in dejal, da želi, da bi mu prebivalci Westporta prispevali denarno vsoto. Skupno naj zgradijo velika jadrna vozila po vzorcu, ki so ga pravkar videli in tako začnejo trgovati z mestom Santa Fe.

Eno minuto so ga vsi skupaj mirno gledali s široko razprtimi očmi, nato pa se je nekdo na skrivaj zakihital, drugi se je naglas zarežal in končno so se začeli smejati vsi naokrog. Ogromen val smeha se je razširil iz srede do skrajnih koncev sobe, dokler se ni najoddaljenejši Pawnee držal od smeha za trebuh.

Ko so se končno spet pomirili in utihnili, je tujec, ki ga prizor ni niti najmanj zmedel, dejal, da je že v naprej pričakoval, da bodo njegov predlog na tak način sprejeli. Po nekaj dneh se namerava vrniti in v tem času naj dobro premislijo, kar jim je povedal. Za tem je zlezel na svoj voz, razpel jadro in se v širokem loku z velikim hruščem in truščem odpeljal proti zahodu.

2.

V naslednjih dneh v Westportu niso govorili nič drugega kot o Smithu, ki so mu takoj nadeli ime «Commodoro». Jake Shafer je izjavil, da ne da za podjetje niti beliča, preden ne bo videl vseh listin na mizi in bodo vsi sporazumni. Shelly Foster, ki je pred kratkim diplomiral na neki univerzi v Angliji, je zatrjeval, da matematične ugotovitve, ki jih delajo na visokih šolah, dokazujejo, da voz takih dimenzij ne more voziti in da bi le norci vložili svoj denar v tako podjetje. Foster je prišel v Westport, da napiše knjigo o naselitvi Oregona kot Francesco Parkman in je hodil le naokrog, opazoval ljudi in si zapisoval podatke v svojo beležnico. Komaj je nastopil proti vozilom na jadra, že so se zdela ta ljudem prikladnejša. Jakova hčerka Rozalija, sladka kakor cvetlični med, je dejala, da bi mogla tej stvari verjeti in da se sploh ne izplača prerekati glede tega. Nekdo je celo omenil, da se je Smith najbrže odpeljal v St. Joe, mesto, ki je tekmovalo z Westportom. V St. Joe bodo zgradili vozove na jadra in na ta način se bodo polastili vse trgovine prerije. Vsi so bili ta dan zelo slabe volje. Predstavljali so si že St. Joe kot mesto milijonarjev. Končno je prijahal neki jezdec v mesto in povedal, da Smitha ni bilo v St. Joeu. Minili so štirje dnevi, ne da bi se Smith vrnil. V Westportu so že pozabili nanj, ga prepustili njegovi usodi ter se začeli ukvarjati z drugimi stvarmi.

Commodora ni bilo na spregled šest dni, ko je lepega dne neki jezdec zanesel v Westport čudno novico. Kakih 15 km od mesta je videl drveti nekaj belega po preriji. Kmalu je razložil kravo, ki je držala glavo med nogami in poskakovala tri metre visoko s kakor koli vzravnanim repom. Se predno je lahko premislil, je žival kot blisk odbrzela mimo njega in izginila v vrtincu prahu. Se nikoli ni videl krave divjati naokrog na tako grozen način.

Istega dne je spet privozil v Westport voz, ki je šele pred nedavnim odpeljal proti zahodu in je bil namenjen na vzhod. Možje so trdno prijeli za svoje puške, ne da bi odprli usta. Ena njihovih žena je racvihila z histeričnim glasom, da se ne boje ne rdečekožcev in ne Mormonov, ne bi pa radi imeli opraviti z duhovi, ki naj se kar povrnejo v Ohio, kjer mrtveci ostajajo pod zemljo.

Punch Dunkelberger in Jake Shafer so razpravljali o teh stvareh pri «Zvezdi», zdravnik Jackson je govoril o njih svojim bolnikom medtem ko jim je zapisoval praške in gorčične obkladke in Shelby Foster je kramljal o nji z Rozalijo, medtem ko sta gledala luno. Pravi pomen te novice pa se je razjasnil šele naslednjega jutra, ko so zalajali spet psi, vohali po zraku ter tekali na vse strani; vsi konji, ki niso bili privezani so poskakali preko ograj in plotov. Rdečekožci so prestrašeni gledali drevesa za katerimi bi se lahko skrili. Kmalu nato je prijadral Commodoro in z roko odzdravljal meščanom.

«Lahko bi prišel že včeraj.» je vzkliknil toda naletel sem na velik voz in morda sem ga prestrašil. Zato sem nalašč napravil velik ovinek in da bi bil gotov, da ga ne bom več srečal med potjo, sem nekoliko počakal.»

Meščani Westporta so Commodora v veliki množici spremili k «Zvezdi», kjer jim je pokazal kamen, dragocen kot odvetnikov spis, da se prepričajo v katerem kraju ga je našel. Kamen je bil črn, nekoliko okrušen in še vroč. Našel ga je v globelj, onstran Doline Posvetovanja, ob katero stalno zadeva veter, vroč kot mehiški poper. Pravijo, da je ta globelj ena izmed pomožnih vhodov v pakel. Zdravnik je začel delati dolge aritmetične račune kar po mizi in izračunal, da je voz na veter prevozil skoraj 115 km na dan. Voz z voli jim je napravil v najboljšem primeru 25 km. Ko je Commodoro omenil, da bi svoj načrt lahko predložil v St. Joe, je pogledal Jake okoli stoječe, skošil nato na noge, udaril s pestjo po mizi in dejal: «Za Boga, mi hočemo ustanoviti družbo.» Po vsej sobi so zadoneli vzkliki odobravanja in soglašanja, dokler niso tudi Indijanci. Pawnee pričeli kričati in plesati po cesti.

Tako so v Westportu ustanovili družbo za «Hitro jadranje po preriji». Po ustnih izročilih je potrjeno, da je bil Jake Shafer izvoljen za predsednika, Punch Dunkelberger za podpredsednika in Dr. Jackson za tajnika in blagajnika. Commodoro bi si lahko izbral katero koli funkcijo, toda zadostoval mu je skromen naziv mornarja. «Mornarja prerije», kot je dejal, s pogledom, ki se je izgubljal v daljavo. Dodal je, da je nujno potrebno zaupati v bodočnost. Kolumb je imel trdno vero, Dan Boone je imel zaupanje v Kentuckya, preden so odprli cesti velikega Madeža. Fulton je moral verjeti, da majhen motor lahko žene veliko ladjo. Kadar koli se dosеže velik uspeh, mora človek imeti trdno vero in znati premagati vse težave. V kratkem bo vsa prerija poplavljena z belimi jadri, je nadaljeval. Jadralci bodo puščali za seboj vole kot «Coyotes» pošte. Vsak dan bodo v Westportu naložili «Voz na jadra» z zlatom, dišavami in volnenimi odejami in vsak dan bodo po španskih mestih, katere je imenoval «pristanišča» ljudje vpili: «Umaknite se orjaku prerije!»

(Nadaljevanje prihodnjič)